

"שעת לא כושר":¹ ראליזציה של המטפורה, מימוש האידיום ושבירת צירופים כבולים –

אסטרטגיות ליצירת הומור לשוני ואירוניה בשירה העברית המודרנית

גוני בן-ישראל קסוטו,² ברק אורבך³

תקציר

במאמר זה נבקש להציג מופעים של הומור לשוני ואירוניה בשירה העברית החדשה. יש דרכים מגוונות ליצירת הומור ואירוניה, אך בכולן בולט יסוד אי ההתאמה. ז'אנר השירה, בשל תכונותיו המרכזיות – קוצר, דחיסות ומבע מוקפד – מזמן עיסוק ממוקד בסוגיות פואטיות מגוונות. לפיכך מצאנו כי הוא הז'אנר הספרותי האידיאלי לבחינתם של הומור לשוני ואירוניה, כפי שהם מתבטאים באמצעות השימוש בשלוש אסטרטגיות לשוניות: ראליזציה של המטפורה, מימוש האידיום ושבירת צירופים כבולים. השירה העברית לדורותיה היא כר פורה של טקסטים שבהם נוצרים הומור לשוני ואירוניה תוך שימוש בשלוש האסטרטגיות הללו. מתוך המצאי הרחב בחרנו למקד את הדיון בשישה שירים שבהם האסטרטגיות הלשוניות, ההומור והאירוניה משמשים להבעת ביקורת חברתית. השירים הנידונים הם מפרי עטם של אגי משעול, גיורא פישר וקמה שיר – שלושה משוררים מן השירה העברית המודרנית שהחלו לפרסם בתקופות שונות.

מילות מפתח: ראליזציה של המטפורה, מימוש האידיום, שבירת צירוף כבול, הומור לשוני, אירוניה, שירה עברית מודרנית

¹ זו הכותרת שהעניק דוד אבידן למקבץ של חמישה שירים המכונים בספרו **משהו בשביל מישהו** (אבידן, 1964).

² ד"ר **גוני בן-ישראל קסוטו**, החוג לספרות עברית, מכללת אורנים והאקדמית גורדון. gonibenis@gmail.com

³ ד"ר **ברק אורבך**, החוג ללשון העברית, מכללת אורנים ומכללת תל חי. barak.oranim@gmail.com